

รูปแบบการบริหารจัดการจังหวัดขอนแก่นตามแนวทาง Smart City

Model of KhonKaen Province Administration according to the Smart City Guidelines

พงษ์เมธี ไชยศรีหา

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Pongmetee Chaiseeha

Northeastern University, Thailand

E-mail : pongmetee.cha@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น 2) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น 3) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น และ (4) เพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City จำนวน 13 คน จาก 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้บริหารและข้าราชการในส่วนราชการระดับท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 6 คน (2) กลุ่มชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 4 คน และ (3) กลุ่มหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการอุปนัย คือ การวิเคราะห์ ดีความ และสรุปความ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาในภาพรวมเป็นเรื่องของการบริหารจัดการภายในองค์กรที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City ได้อย่างลงตัว เช่น ปัญหาด้านการจัดลำดับความสำคัญของภารกิจ หากจุดเน้นยังไม่ได้ ปัญหาด้านการบริหารที่ยึดกลไกระบบราชการมากเกินไปจนเกิดความไม่คล่องตัว และปัญหาลักษณะการทำงานที่ยังไม่มีการทำงานเชิงรุก ส่วนอุปสรรคในการดำเนินการ ประชาชนยังไม่รับรู้และเข้าใจถึงสาระสำคัญของ Smart City เท่าที่ควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความร่วมมือจากภาคประชาชน 2) ภารกิจด้าน Smart Mobility ที่มีการพัฒนาระบบรถไฟฟ้า ระบบการขนส่งและสถานีรถโดยสารให้ทันสมัย เป็นภารกิจที่ประชาชนรับรู้และสัมผัสได้มากที่สุด 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนแผนงานประสบผลสำเร็จ และ 4) การสร้างพลังแห่งการขับเคลื่อนแผนงาน ที่เกิดจาก 3 ภาคส่วนสำคัญ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน หลอมรวมเป็น “สภาเมือง” เวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ตัวแบบที่นำไปสู่เป้าหมายของการยกระดับเมืองขอนแก่น ให้เป็นเมืองที่มีรอยยิ้ม เมืองสงบสุข เมืองนวัตกรรม เมืองพื้นที่สีเขียว เมืองแห่งการเรียนรู้ และเมืองที่ไร้กำแพงความคิด

* วันที่รับบทความ: 2 ธันวาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 25 ธันวาคม 2563; วันที่ตอบรับบทความ: 26 ธันวาคม 2563

Received: December 2, 2020; Revised: December 25, 2020; Accepted: December 26, 2020

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; แผน; เมืองอัจฉริยะ

Abstracts

The purposes of this research were: 1) to study problems and obstacles in driving “KhonKaen Smart City” according to the development plan of KhonKaen Municipality 2) to analyze the issue on Khon Kaen Smart City of KhonKaen Municipality 3) to study the administrative strategies according to KhonKaen Smart City development plan of KhonKaen Municipality and (4) to create administrative guidelines in line with driving of KhonKaen Smart City development plan of KhonKaen Municipality. The target group consisted of 13 people who played an important role in driving KhonKaen Smart City development plan being divided into 3 groups: (1) executives and government officials in local government agencies in KhonKaen province, with the total number of 6 people, (2) tourism promotion group with the total number of 4 people and (3) related government agencies group with the total number of 5 people using purposive sampling. The instrument used in this research was interview form. The data were analyzed by using inductive method, namely analysis, interpretation and summary.

The research results were found that: 1) the problem, in overall, was the administration within the organization that could not be implemented in accordance with the goals of Khon Kaen Smart City development plan, such as the mission priorities setting, bureaucratic administrative problem which was inflexible and problem on proactive performance, while the administrative obstacle was less understanding and perception on the essence of the Smart City of the people which affected cooperation from the public sector 2) regarding the mission on Smart Mobility, the mission on modern electric train system, transportation system and bus station was rated at the highest level of perception of the people 3) transformational leadership and opening channels for participation were important strategies that helped driving the roadmap to be successful and 4) the empowerment on driving the roadmap from 3 major sectors, namely the government, private and public sectors, to form “Town Hall Meeting”, a forum of learning changing, which was a model led to the goal of upgrading KhonKaen to be a city with smile, peaceful, innovative, green, learning and non-boundary city of thought.

Keywords: Administration; Plan; Smart City

บทนำ

การพัฒนาประเทศภายใต้หลักคิด Smart City หรือเมืองอัจฉริยะ เป็นแนวทางการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างลงตัว เนื่องจากการพัฒนาที่ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาบูรณาการร่วมกับทุกกิจกรรมการดำรงชีวิตของประชาชนในตัวเมือง เพื่อให้เข้าถึงบริการสาธารณะภายใต้หลักการ Internet of Things และนวัตกรรมการควบคุมแบบ Machine to Machine (บุญทัน ดอกไธสง, 2562 : 301-310) ยิ่งเมื่อเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงบริบทการใช้ชีวิตของคนในสังคมก็จะตามมาไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตของคนจะถูกเชื่อมต่อเข้าหากันได้มากกว่าเดิม (ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์, 2561 : 89) ทุกคนเข้าถึงข้อมูลได้ทั่วถึง อาทิ การเดินทางเข้าออกเมือง หรือการเดินทางภายใน

เมือง การเข้าพักอาศัย รวมถึงการพัฒนารูปแบบธุรกิจที่ตรงวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย (วงศ์ธีรา สุวรรณิน, 2561 : 178)

จังหวัดขอนแก่นเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ได้รับการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการว่าด้วยเมืองอัจฉริยะ และได้รับการยกให้เป็นต้นแบบเมืองแห่งการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านการประชุมระดับนานาชาติ และด้านการท่องเที่ยวซึ่งจังหวัดขอนแก่นได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 ที่มุ่งสู่ “5 E” ได้แก่ E-Society, E-Learning ,E-Citizen, E-Education และ E-Commerce ด้วยการวางโครงข่ายไฟเบอร์ออปติกให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเมือง และสร้างสรรค์การให้บริการที่ตรงกับความต้องการของคนในตัวเมือง เช่น รถโดยสารสาธารณะ ที่มีแอปพลิเคชันเชื่อมโยงข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้รายละเอียดทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นตารางเวลา กำหนดเวลา และระยะเวลาในการเข้าจอด

ปัจจุบัน หลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา ได้ร่วมกันคิดและออกแบบเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนา Smart City ระดับจังหวัด และได้กำหนดเป็นแผนภายใต้ชื่อ “ขอนแก่น Smart City” แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้าน Smart People (2) Smart Living (3) ด้าน Smart Education (4) Smart Economy (5) Smart Environment (6) Smart Mobility และ (7) Smart Governance ประเด็นการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน จังหวัดขอนแก่นได้ดำเนินการนำร่อง และเห็นเป็นรูปธรรมในระดับหนึ่งมาแล้ว เช่น Smart Mobility ที่มีการพัฒนา Smart Bus เข้ามาใช้ในระบบขนส่งสาธารณะ และ Smart Living ที่เน้นไปที่การพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการดูแลสุขภาพและการแพทย์ให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

แผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ดังกล่าว แม้ว่าจะเป็นแผนพัฒนาที่เกิดจากการระดมความคิดเห็นจากหลายภาคส่วน และสะท้อนความต้องการของประชาชนได้อย่างครอบคลุมแต่หากปราศจากกลยุทธการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ แผนพัฒนาดังกล่าว ก็จะไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ในปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งฝ่ายนโยบายและฝ่ายปฏิบัติยังไม่ทราบว่า กลยุทธการบริหารที่จะเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนให้แผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” มีอะไรบ้าง การทำวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งไปที่การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนแผนพัฒนา การศึกษาในสาระสำคัญของแผนพัฒนาแต่ละด้าน รวมถึงกลยุทธการบริหารที่นำไปสู่การจัดทำเป็นแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ดังนั้น ด้วยความสำคัญของปัญหา อุปสรรค และกลยุทธการบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “รูปแบบการบริหารจัดการจังหวัดขอนแก่นตามแนวทาง Smart City” เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อสารสนเทศในการปรับปรุง/เพิ่มเติมในนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์แผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น
3. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น
4. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาขอนแก่น **Smart City** ทั้งในเชิงของนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เป็นการเลือกโดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (**Purposive Sampling**) ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหารและข้าราชการในส่วนราชการระดับท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 6 คน ได้แก่ (1) นายกเทศมนตรี เทศบาลนครขอนแก่น (2) รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนครขอนแก่น (3) ปลัดเทศบาลนครขอนแก่น (4) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น (5) รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และ (6) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.2 กลุ่มชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 4 คน ได้แก่ (1) นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น (2) ประธานหอการค้าจังหวัดขอนแก่น (3) ประธานสภาอุตสาหกรรม และ (4) นายกสมาคมโรงแรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 กลุ่มหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวและการกีฬาขอนแก่น (2) ประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น และ (3) ผู้อำนวยการท่าอากาศยานจังหวัดขอนแก่น

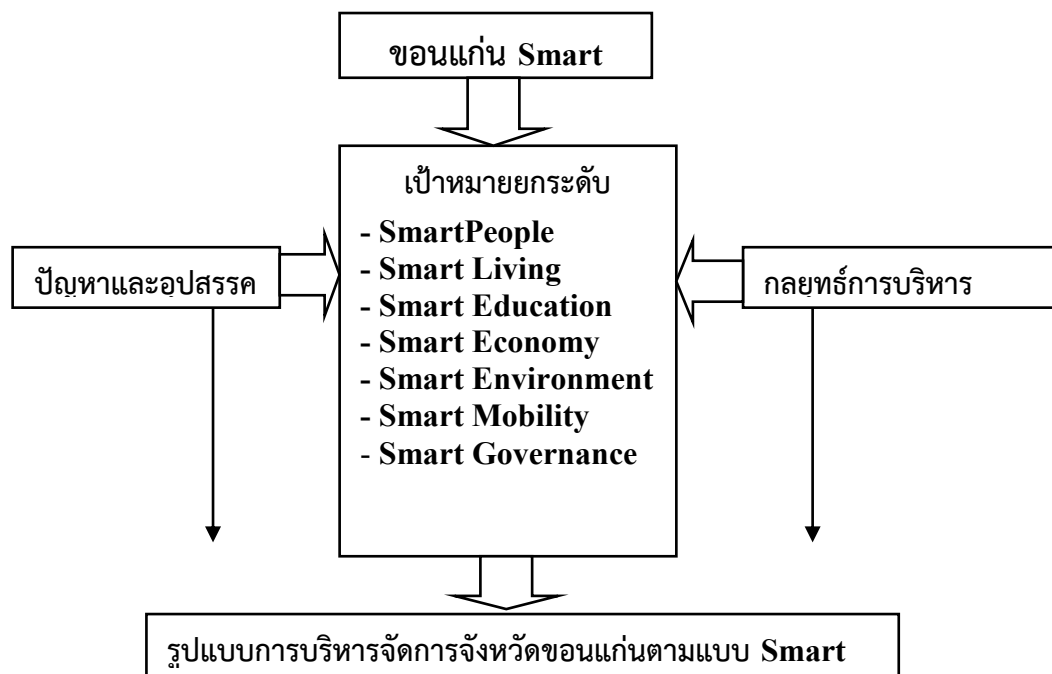
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาจากการรวบรวมและศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองอัจฉริยะและกลยุทธ์การบริหารงาน เมื่อได้ประเด็นที่สำคัญแล้ว ผู้วิจัยจะคัดเอาสาระสำคัญของแต่ละประเด็นเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบโดยเรียงลำดับสำคัญของเนื้อหา และจัดทำเป็นโครงร่างการสัมภาษณ์ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง (**Semi-Structure**) และไม่เป็นทางการ (**Informal**) จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านวิธีการวิจัย เมื่อได้รับการตรวจสอบและการให้คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่าน และจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือจากสาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปยังกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม เพื่อแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์เมื่อกลุ่มเป้าหมายทราบวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว และทำการตอบรับการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัย จึงลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์ตามวันเวลาและสถานที่ที่มีการกำหนดไว้ก่อนจะทำการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะสร้างความคุ้นเคย เช่น การกล่าวทักทายถามถึงภูมิหลังของหมู่บ้านและประวัติของกลุ่มเป้าหมายเพื่อลดความเป็นทางการ และแจ้งถึงวัตถุประสงค์และที่มาของการทำวิจัยครั้งนี้ ขณะเดียวกัน ระหว่างที่ทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้เครื่องช่วยบันทึกเสียงในการบันทึกบทสัมภาษณ์และบทสนทนากลุ่ม รวมถึงการขออนุญาตถ่ายภาพเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการทำวิจัย หลังจากที่ได้สัมภาษณ์เสร็จ ผู้วิจัยได้กล่าวขอบคุณกลุ่มเป้าหมาย และหากพบว่าประเด็นการสัมภาษณ์ที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะขอหมายเลขโทรศัพท์ โน้ตบุ๊ก และอีเมล เพื่อติดต่อประสานงานขอข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง

4. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการถอดสาระสำคัญในเรื่องบันทึกเสียง และการจดบันทึกสาระสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ แล้วนำมาเรียงลำดับความสำคัญเพื่อวิเคราะห์ตีความ และสรุปความให้ตรงกับประเด็นสำคัญในวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำเสนอในเชิงพรรณนาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการจังหวัดขอนแก่นตามรูปแบบเมืองอัจฉริยะ” มีงานวิจัยต่างประเทศที่น่าสนใจ เช่น งานวิจัยของ Albert J. (2016 : 647-656) ทำวิจัยเรื่อง “สภาพแวดล้อมตามบริบทการกำกับดูแลและการประเมินคุณค่าสาธารณะตามแนวคิดเมืองอัจฉริยะ” งานวิจัยดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาให้เป็นเมืองอัจฉริยะเป็นอันดับแรกเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทเงื่อนไขที่มีอยู่ของเมืองขณะเดียวกัน งานวิจัยของไทย เช่น นันทวัน วงศ์ขจรกิตติ (2559 365 – 377) ทำวิจัยเรื่อง “นโยบายให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย” ได้ชี้ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการเมืองตามรูปแบบอัจฉริยะ ซึ่งปัญหาหลัก คือ นโยบายไม่ชัดเจน ไม่มีความพร้อม และโครงสร้างไม่พร้อม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเริ่มต้นที่กรอบแนวคิดการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการตามรูปแบบเมืองอัจฉริยะ ทั้งนี้ประเด็นของการจัดการเมืองอัจฉริยะได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ประกอบด้วย (1) ด้าน Smart People (2) Smart Living (3) ด้าน Smart Education (4) Smart Economy (5) Smart Environment (6) Smart Mobility และ (7) Smart Governance อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะต้องค้นหาต่อไป คือ จะบริหารจัดการประเด็น Smart City ของเมืองขอนแก่นอย่างไรให้มีประสิทธิภาพและเห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยอาศัยกลยุทธ์การบริหารจัดการแผนและกิจกรรมที่มีอยู่แล้วให้บรรลุเป้าหมาย กลายมาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นตัวแบบให้กับพื้นที่อื่นดังกรอบแนวคิดด้านล่าง

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญของปัญหา ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านการจัดลำดับความสำคัญของภารกิจในแผนยังไม่มีการจัดแบ่งภารกิจแต่ละประเภทให้เกิดความชัดเจน โดยมีเงื่อนไขด้านความเร่งด่วนเป็นตัวกำหนด เนื่องจากในแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City กำหนดกรอบภารกิจไว้ 7 ประเด็น ประกอบด้วย (1) ด้าน Smart People (2) Smart Living (3) ด้าน Smart Education (4) Smart Economy (5) Smart Environment (6) Smart Mobility และ (7) Smart Governance เป็นต้น การดำเนินการให้ครบทั้ง 7 ด้าน จึงเป็นไปค่อนข้างยาก จำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ และเร่งดำเนินการให้เร็วที่สุดเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่กำลังจะเกิดขึ้น เช่น ปัญหาเร่งด่วนด้านจราจรติดขัดและการคมนาคมขนส่งที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน เป็นต้น

1.2 ปัญหาด้านการบริหารงานภายใต้กลไกระบบราชการมากจนขาดความยืดหยุ่นและดำเนินการเป็นไปด้วยความล่าช้าไม่คล่องตัวเท่าที่ควร เพราะติดเงื่อนไขของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก ทั้งที่การขับเคลื่อนแผนงานจะต้องใช้วิธีการบริหารจัดการที่เน้นความรวดเร็ว อะไรที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เช่น กฎ ระเบียบ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน เป็นต้น ควรตัดบางส่วนออกไปเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้า ข้ำซ้อน และควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เอื้อต่อการบริหารจัดการให้แผนงานพัฒนาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 ปัญหาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของบุคลากรเนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบในทุกกองสำนักยังไม่คุ้นเคยกับการขับเคลื่อนงานด้าน Smart City เมื่อเกิดปัญหาขัดข้องในเนื้อหาสาระของแผนงาน จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้การบริหารจัดการติดขัดและไม่สามารถก้าวเดินต่อไปได้ แม้ว่าในปัจจุบันทางผู้บริหารของเทศบาลนครขอนแก่น จะมีการสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านมาแล้วก็ตาม แต่ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับกับภารกิจทั้ง 7 ด้าน ได้ทั้งหมด

1.4 ปัญหาการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เนื่องจากบุคลากรยังไม่เข้าใจในสาระสำคัญของแผนมากนัก อีกทั้งยังแปลงแผนไปในทิศทางที่ไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้บริหารในฐานะผู้กำหนดนโยบายต้องการ ส่งผลให้แผนพัฒนาที่กำหนดกรอบการดำเนินการไว้ ไม่เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ กล่าวคือ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่กำลังได้รับความเดือดร้อน

1.5 ปัญหาการทำงานภายในหน่วยงาน ยังมีลักษณะตั้งรับและมีลักษณะการทำงานแบบงานประจำ รอให้ปัญหาเกิดขึ้นก่อน จึงจะเร่งดำเนินการ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การขับเคลื่อนแผนพัฒนา ต้องเป็นลักษณะการทำงานเชิงรุก หรือทำงานในลักษณะที่เป็นวาระเร่งด่วน กล่าวคือ เป็นการทำงานเฉพาะอย่าง ที่อยู่นอกเหนืองานที่ตนเองรับผิดชอบเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น แผนพัฒนาขอนแก่น Smart City เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 4G และการเตรียมความพร้อมกับเทคโนโลยี 5G ที่กำลังจะพัฒนาก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

2. อุปสรรคการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 อุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของ Smart City ของประชาชนหากประเมินจากการลงพื้นที่โดยภาพรวมแล้วยังมีความเข้าใจค่อนข้างน้อย เนื่องจากประชาชนยังไม่คุ้นเคยกับคำว่า “Smart City” หรือ เมืองอัจฉริยะเท่าใดนัก ประชาชนทราบแต่เพียงการสร้างถนนหนทาง และการปรับปรุงทัศนภายในเขตเทศบาล แม้ว่าช่วงที่ผ่านมาเทศบาลนครขอนแก่น จะมีความพยายามสื่อสารเรื่อง Smart City อย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่การสื่อสารมักจะเป็นทางการ หรือภาษาทางวิชาการมากเกินไป ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจในสาระสำคัญดังกล่าว

2.2 อุปสรรคด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร เนื่องจากภารกิจทั้ง 7 ด้าน มีหลายภาคส่วนเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่เมื่อลงมือปฏิบัติจริงๆ จะมีเพียงบางหน่วยงานที่ดำเนินการแต่เพียงหน่วยงานเดียว เช่น เทศบาลนครขอนแก่น หรือแม้กระทั่งในเรื่องของการประสานงานระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นด้วยกันเอง เช่น เทศบาลนครขอนแก่นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนภารกิจด้าน Smart City และเป็นหน่วยงานหลักด้านการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาพบว่า การบูรณาการการทำงานร่วมกันมีค่อนข้างน้อย

2.3 อุปสรรคการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายระดับชาติกับนโยบายระดับท้องถิ่นเข้าด้วยกัน นโยบายระดับชาติมักจะเป็นภาพกว้างเกินไป ไม่สามารถลงไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการ

ของประชาชนในพื้นที่ เช่นเดียวกับนโยบายระดับท้องถิ่นว่าด้วยเมืองอัจฉริยะ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาตรงจุด ความต้องการของประชาชนมากกว่า การกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น บ่อยครั้งสะท้อนได้ เฉพาะในเชิงลึกและไม่เป็นไปตามนโยบายระดับชาติหมดทุกประเด็น

2.4 อุปสรรคการพัฒนาที่ปราศจากเจ้าภาพชัดเจน ไม่มีหน่วยงานไหนที่รับเป็นเจ้าภาพ ต่างฝ่าย ต่างผลกระทบไม่ต้องการจะเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการ ทำให้แผนพัฒนาดังกล่าว ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งที่ บางครั้งหากพิจารณาถึงภารกิจแล้วมีความชัดเจนว่า เป็นของหน่วยงานใด แต่หน่วยงานนั้นกลับเพิกเฉย หรือ ดำเนินการแบบพอผ่านไป

2.5 อุปสรรคด้านการแยกส่วนในการดำเนินการ ความจริงแล้วการแยกส่วนในสิ่งที่หน่วยงาน ตนเองนัดและเชี่ยวชาญเป็นสิ่งที่ควรกระทำ แต่เมื่อนำมาประกอบเป็นองค์รวมแล้ว ไม่ควรจะนำไปแยกส่วน เพราะเหตุที่ว่า ภารกิจทั้ง 7 ด้าน เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันอย่างขาดกันมิได้ หากปราศจากส่วนใดส่วนหนึ่งไปแล้ว ส่วนที่เหลือยากที่จะพัฒนาให้เชื่อมโยงเข้าหากัน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องทำในลักษณะของการบูรณาการกันเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องกัน

2. วิเคราะห์ประเด็นแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น

2.1 Smart People เป็นการสร้างความเท่าเทียมกันของคนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ ให้ เข้าถึงบริการสาธารณะอย่างครบถ้วนและทั่วถึงกัน เพื่อรองรับกับความเจริญก้าวหน้าทุกด้านที่กำลังเกิดขึ้น ท่ามกลางการเปลี่ยนในทางสังคมอย่างรวดเร็ว และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ในลักษณะการปรึกษาหารือ การแสดงความคิดเห็น การสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับ ผลประโยชน์

2.2 Smart Living เป็นการสร้างบรรยากาศของเมืองให้น่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปราศจากมลภาวะทุกประเภท มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางและการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ ทันสมัยมีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน อาชญากรรมทุกประเภทลดน้อยลง และมีโครงการด้านความ ปลอดภัย เช่น โครงการติดตั้ง CCTV ตามแยกถนนที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และจุดเสี่ยงบริเวณสถานที่ สาธารณะที่พบสถิติอาชญากรรมบ่อยครั้งเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ เมืองน่าอยู่ยังรวมถึงการต้อนรับคนนอก พื้นที่ที่มาเยี่ยมเยือนด้วยมิตรภาพอันดีงามจากวัฒนธรรมประเพณีผูกเสี่ยว

2.3 Smart Education เมืองที่มีการศึกษาอย่างทั่วถึงเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นกับทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานะ ซึ่งในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดใน ชีวิตนั้น สามารถเรียนรู้กันได้ตลอดชีวิตภายใต้ระบบอินเทอร์เน็ต คือ ทุกสิ่ง (Internet of things) ที่มีการ รวบรวมข้อมูลทุกอย่างไว้ภายในระบบ เน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เข้าไปใช้ประโยชน์และเรียนรู้เพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิต ระดับคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2.4 Smart Environment เมืองที่มีศักยภาพในการลดภาวะความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่มากับความเจริญก้าวหน้าของเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการที่หลากหลาย มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผ่านโครงการที่สะท้อนความต้องการจากประชาชนในตัวเมือง และนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการที่ต่อเนื่อง เช่น โครงการพื้นที่สีเขียว และโครงการเมืองคาร์บอนต่ำ ซึ่งเทศบาลนครขอนแก่นได้ดำเนินการไปแล้ว และได้ผลลัพธ์เป็นที่พึงพอใจในระดับหนึ่ง

2.5 Smart Economy เมืองแห่งเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่เกิดจากการสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของท้องถิ่น และมุ่งเน้นให้เยาวชนคนหนุ่มสาวได้หันกลับมาสนใจต่อสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมา เช่น ประวัติศาสตร์ศรีฐานสร้างบ้านแปลงเมือง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาสร้างเป็นนวัตกรรมสินค้าที่ต่อยอดจากสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งการผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ๆ กลายเป็นอัตลักษณ์ที่สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างบรรยากาศของเมืองให้เป็นเมืองแห่งเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

2.6 Smart Mobility เมืองแห่งการติดต่อสื่อสารและการเดินทางอย่างคล่องตัวมุ่งเน้นการเชื่อมโยงจุดสำคัญระหว่างเมือง เพื่อย่นระยะเวลาการเดินทางให้สั้นกว่าเดิมอันเป็นการเอื้อประโยชน์การทางธุรกิจและอื่นๆ ของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ให้เกิดความคล่องตัว สะดวกสบาย มีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง โดยมีโครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนมาสนับสนุน ทั้งระบบขนส่งระบบราง และระบบรถโดยสารประจำทางที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประชาชนสามารถเข้าถึงผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ ที่เชื่อมต่อกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

2.7 Smart Governance เป็นการสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการเมืองด้วยความโปร่งใส มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมีภารกิจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะกับประชาชน ผ่านโครงการสำคัญหลายอย่าง อาทิ โครงการเทศบาลดิจิทัล โดยออกแบบโปรแกรมการจัดทำทรัพย์สิน การจัดเก็บภาษี การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน และการสืบค้นระบบงานสารบรรณ นอกจากนี้ ยังมีโครงการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ผ่านแอปพลิเคชันที่ประชาชนสามารถแจ้งเหตุด่วนหรือเรื่องร้องทุกข์ ผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ทันกับการแก้ไขปัญหาเรื่องด่วน

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่น

3.1 ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นการแสดงถึงภาวะของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเดิมให้กลายมาเป็นสิ่งใหม่เพื่อรองรับกับสภาพบ้านเมืองที่มีความเจริญอย่างก้าวกระโดด โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดและกระบวนการทำงานที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครขอนแก่น รวมถึงประชาชนที่อยู่รอบนอกให้ได้รับผลอันเกิดจากการตัดสินใจและลงมือทำให้เป็นตัวอย่างของผู้นำท้องถิ่นทั้งระดับเทศบาลและระดับอื่นๆ

3.2 การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงาน เป็นการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในการนำพาทั้งกระบวนการคิดและแนวทางปฏิบัติที่สามารถมองเห็นหนทาง

ประสบผลสำเร็จ โดยผู้นำสามารถคิดและลงมือปฏิบัติเป็นแบบให้กับผู้ร่วมงานได้เห็นเป็นตัวอย่าง รวมถึงการอธิบายให้ผู้ร่วมงานได้เห็นถึงเป้าหมายที่จะไปให้ถึง คือ คุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนของประชาชน ภายใต้โครงการต่างๆ ที่คึดอยู่บนพื้นฐานของกรอบ Smart City ทั้ง 7 ประเด็น

3.3 การสร้างการยอมรับ เป็นการลงมือปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายสาธารณะให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชน และการนำนโยบายการพัฒนาตามแผนขอนแก่น Smart City ไปปฏิบัติ รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการปฏิบัติ เพื่อนำเอาข้อเรียกร้องที่ประชาชนได้สะท้อนกลับมาพิจารณาแก้ไขและดำเนินการอย่างทันที่

3.4 การทำงานเป็นทีมและมีความเป็นมืออาชีพ เป็นการหลอมรวมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในการกิจเมืองอัจฉริยะ บุคลากรมาจากหลายหน่วยงานได้นำเอาจุดเด่นของแต่ละคนเข้ามาประกอบการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายสำคัญที่กำหนดร่วมกัน เป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมทีมบริหารงานเข้าไว้ด้วยกัน เทศบาลนครขอนแก่น ได้ระดมทีมงานที่เกี่ยวข้องและมีความเป็นมืออาชีพในแต่ละด้านเข้าร่วมกับโครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ส่งผลให้โครงการหลายโครงการบรรลุเป้าหมาย กล่าวคือสำเร็จไปก่อนกำหนดระยะเวลาที่กำหนด และประชาชนสามารถเข้าใช้บริการได้อย่างเป็นที่พึงพอใจ

3.5 การใช้ทรัพยากรที่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเช่น เครื่องมือ บุคคล และงบประมาณมีข้อจำกัดทั้งจำนวนและคุณภาพ แต่สามารถบริหารจัดการให้บรรลุผลได้อย่างรวดเร็ว และเห็นผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นการแก้ไขปัญหาภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ได้เรียกรายเงินเพื่อสนับสนุนในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ครั้งนี้ โดยไม่ต้องรอคอยการช่วยเหลือจากรัฐในแต่ละปีงบประมาณ

3.6 การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เป็นการหลอมรวมในระดับหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึง ระดับปัจเจกบุคคล คือ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายสาธารณะ โดยเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันในระดับ ตั้งแต่ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหา ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ ยิ่งประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนมากเท่าใด ยิ่งทำให้การบริหารโครงการเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนมากขึ้นเท่านั้น

3.7 การได้รับแรงสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการแสวงหาปัจจัยสนับสนุนที่มาจากภายนอกและมีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City อย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ผลของการดำเนินการ นักการเมืองต่างชั้น/ค่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ วางเป้าหมายทางการเมืองลงชั่วคราว และถือเอาประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่เป็นที่ตั้งร่วมกันผลักดันให้แผนพัฒนาขอนแก่นฯ ก้าวไปข้างหน้าและบรรลุผลอย่างรวดเร็ว ขณะที่หัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องบูรณาการการทำงานโดยแบ่งปันข้อมูลการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ และกลุ่มผลประโยชน์หรือบุคคลสำคัญในพื้นที่ คอยให้การสนับสนุนอีกแรงหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการจังหวัดขอนแก่น ตามแนวทาง Smart City” มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City ส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประชาชนรับรู้และเข้าใจในเรื่องของ Smart City หรือเมืองอัจฉริยะค่อนข้างน้อย ประชาชนจะทราบเฉพาะการพัฒนาเมืองขอนแก่น เป็นการสร้างถนนหนทาง การปรับปรุงภูมิทัศน์ และการเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเทศบาลนครขอนแก่น เมื่อมองจากประเด็นนี้ จึงเป็นคำตอบที่ถูกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น เนื่องจากการสร้างถนน การปรับปรุงภูมิทัศน์ เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City ที่ประชาชนสัมผัสได้ด้วยผลที่เป็นรูปธรรม เช่น ถนนหนทางและภูมิทัศน์ที่ได้รับการปรับปรุง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์วัน วงศ์จรกิตติ (2559 : 365 – 377) พบว่า การรับรู้และเข้าใจต่อเรื่องเมืองอัจฉริยะอยู่ค่อนข้างน้อย การที่ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะแนวคิดเมืองอัจฉริยะ หรือ Smart City เป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประชาชน และประชาชนจะต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง โดยที่เทศบาลนครขอนแก่น และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่สร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์แนวคิดเมืองอัจฉริยะ กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารแนวคิดดังกล่าวกับประชาชน จะต้องมีการแปลงให้เป็นภาษาชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดการรับรู้และเข้าใจง่ายมากที่สุด เมื่อประชาชนได้รับรู้และเข้าใจในแนวคิดเมืองอัจฉริยะในเบื้องต้นแล้ว พร้อมทั้งเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อมีการลงมือปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว ผลที่ตามมา คือ เทศบาลนครขอนแก่นจะได้รับความร่วมมือกับชาวบ้านเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Meijer., A. (2016 : 392-408) พบว่า ภาพลักษณ์ของเมืองอัจฉริยะ ไม่ใช่เฉพาะการทำความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเท่านั้น หากแต่การทำความเข้าใจในเรื่องของการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับแผนการดำเนินการให้ประชาชนได้รับทราบ เพราะขั้นตอนในการนำเอาเรื่อง Smart City มาปฏิบัติ มีความซับซ้อนในระดับหนึ่ง แต่หน้าที่ของภาครัฐ คือ การแปลงจากแนวคิดเมืองอัจฉริยะที่มีกระบวนการซับซ้อน ให้กลายมาเป็นบทสรุปที่ง่าย และส่งผลต่อความเข้าใจของประชาชน

ในประเด็นกรอบภารกิจ 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้าน Smart People (2) Smart Living (3) ด้าน Smart Education (4) Smart Economy (5) Smart Environment (6) Smart Mobility และ (7) Smart Governance ที่อยู่ในแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City พบว่า ประชาชนรับรู้ถึง Smart Mobility มากที่สุด เนื่องจาก Smart Mobility ที่เกิดขึ้นในจังหวัดขอนแก่น ค่อนข้างจะเห็นเป็นรูปธรรมมากกว่าด้านอื่น กล่าวคือ การก่อสร้างรางที่เชื่อมต่อระหว่างทิศเหนือกับทิศใต้ หรือที่เรียกว่า “Shot cut” ย่นระยะทางให้ใกล้กันมากที่สุดเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนที่อยู่พื้นที่ต่างๆ ได้พบปะพูดคุยกันได้มากกว่าเดิม และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่นานนัก อีกทั้งระบบรางเป็นการเชื่อมต่อไปยังสถานีรถโดยสารประเภทอื่น ทำให้การเดินทางรอบเมืองขอนแก่นมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น และเป็นการแก้ไขปัญหาด้านจราจรติดขัดได้โดยตรง จุด นอกจากนี้ การมีสถานีขนส่งรถโดยสารสาธารณะแห่งที่ 3 เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับ Smart Mobility

ที่ประชาชนสัมผัสได้ว่าการมีสถานขนส่งแห่งที่ 3 สร้างบริเวณรอบเมือง เป็นการช่วยลดจราจรติดขัดในตัวเมืองและเป็นการขยายเส้นทางเดินรถออกไปยังนอกเมืองเพื่อรองรับกับสถานะความเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมได้อย่างลงตัว

ประเด็นกลยุทธ์การบริหารจัดการแผนพัฒนา “ขอนแก่น Smart City” ของเทศบาลนครขอนแก่นพบว่า กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมากที่สุด เนื่องจากแผนพัฒนาขอนแก่น Smart City ที่ก่อรูปขึ้น ล้วนเกิดมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนทั้งสิ้น เริ่มตั้งแต่ร่วมคิด กล่าวคือ เป็นการเปิดพื้นที่รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ และรับทราบถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้นส่งผลให้เกิดเป็นสภาพเมืองขอนแก่นขึ้นมา เพื่อร่วมวิพากษ์หาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันให้ตรงจุดมากที่สุด จากนั้นเป็นการร่วมดำเนินการที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากการรับทราบวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งปรากฏเป็นอาสาสมัคร ที่เป็นการหลอมรวมกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และภาคการศึกษา ให้บูรณาการขับเคลื่อนแผนดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสะท้อนออกมาเป็นโครงการกิจกรรม ที่สื่อถึงเป้าหมายของการดำเนินการทั้งระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vanolo A. (2013) พบว่า การสร้างวิสัยทัศน์ใหม่เกี่ยวกับ “เมืองน่าอยู่” ที่อาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม ในการจัดการและพัฒนาเมืองให้รองรับกับความเจริญก้าวหน้ามากที่สุด นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังรวมถึงการร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ ผ่านทางกลไกสภาพเมืองขอนแก่น ซึ่งบ่งชี้ว่า ในการประเมินผลการดำเนินการแต่ละครั้ง นอกจากจะประเมินโดยภาคส่วนราชการที่เป็นแบบแผนแน่นอนแล้ว การประเมินผลยังสะท้อนได้จากการเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนได้ร่วมกันวิพากษ์และร่วมกันให้คะแนนอีกด้วย ประการสำคัญ การร่วมรับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากประชาชนเป็นผู้รับผลของการขับเคลื่อนตามแผนทั้งดีและไม่ดี กรณีดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมวิพากษ์ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ จะนำไปสู่เป้าหมายของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ประเด็นดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เมธี ไชยศรีหา (2561 : 32-41) พบว่าทุกภาคส่วนต้องเล็งเห็นความสำคัญของการปลูกฝังวัฒนธรรมการเมืองตั้งแต่รากฐาน กล่าวคือ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางสังคม สถาบันทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอด้านนโยบายเทศบาลนครขอนแก่น ในฐานะหน่วยงานหลักที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ควรจะทบทวนภารกิจ 7 ด้าน และนำมากำหนดเป็นจุดเน้นของนโยบายเพื่อแสดงให้เห็นประชาชนได้เห็นว่า เทศบาลนครขอนแก่น จะมุ่งเน้นภารกิจด้านใดด้านหนึ่งเป็นอันดับแรก และมีพื้นฐานจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่เสนอเข้ามาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2. ข้อเสนอการบริหารผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่น ควรจะปรับรูปแบบวิธีการทำงานเชิงรุก โดยเข้าไปพบปะเยี่ยมเยียนระหว่างหน่วยงานเพื่อปรึกษาหารือในการกิจกันอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการทำงานและก่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะด้านวิชาการผู้บริหารควรสนับสนุนให้นักวิชาการ นักวิจัย สำนวณสภาพปัญหาในเชิงพื้นที่ และประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลจากการดำเนินการ รวมถึงการทำวิจัยที่สะท้อนจากหลายสาขา เช่น สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ สาขาทรัพยากรมนุษย์ และสาขาเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ เพื่อนำเอาผลการวิจัยเข้ามากำหนดเป็นนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับหลักวิชาการและให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นไป

4. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนการแปลงนโยบาย หรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับ Smart City ทั้ง 7 ด้าน เห็นควรให้คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในฝ่ายปฏิบัติได้พบปะหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นการแก้ไขปัญหาในด้านการสื่อสารที่ไม่เข้าใจตรงกันในระดับหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายนโยบายสาธารณะและการเปลี่ยนแปลง*. 11 กรกฎาคม 2561. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ : เพชรบูรณ์.
- นันทวัน วงศ์จกรกิตติ. (2559). นโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11 (3), 365 – 377.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2562). รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8 (2), 301-310.
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). ปัจจัยการกล่อมเกลากองการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8 (3), 32 – 41.
- วงศ์ธีรา สุวรรณิน. (2561). *ธุรกิจระหว่างประเทศ*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง : กรุงเทพมหานคร.
- Albert J. (2016). Contextual Conditions, Governance Models, and Public Value Assessment. *Journal of the Knowledge Economy*. 34 (6). 647-656.
- Meijer., A. (2016). Governing the smart city: a review of the literature on smart urban governance. *International Review of Administrative Sciences*. 82 (2), 392-408.